

Polen in Nederland

Echte kerels met gebruiksaanwijzing

De eerste Polen die de Nederlandse bouwmarkt betraden, werden met argusogen bekeken. Broodroof, illegale arbeid, kortom: we waren ze liever kwijt dan rijk. Als hun prijs niet zo laag was, hadden we ze überhaupt geen kans gegeven. Inmiddels zijn de rollen omgedraaid. In deze tijd van krapte op de arbeidsmarkt zijn we maar wat blij met de goede krachten uit het oosten en we betalen ze dan ook marktconform. Het zijn er ook geen paar meer, maar liefst 100.000 werken er inmiddels in ons kleine landje.

Kortom, er is geen sprake meer van een incident maar van een structurele beweging. Moet de bouw dan niet leren om te gaan met deze mensen? Hoe zitten ze in elkaar? Waar moeten we op letten om meer resultaat te krijgen? We spreken met Pawel Walentynowicz, directeur van EstEnter in Amsterdam, een bureau dat vertalingen doet en gespecialiseerd is in het overbruggen van de cultuurkloof tussen Polen en Nederlanders. Want die is er zeker.

GENERALISEREN

'Als eerste even een waarschuwing', zegt Walentynowicz. 'Ik schets een beeld van de Polen, zoals ook een beeld van Belgen en Fransen geschetst kan worden. Uiteraard is dit een grootste gemeenschappelijke deler; het wil niet zeggen dat elk individu aan dit beeld voldoet.' Veel van de cultuur van de Polen is te verklaren uit het verleden. Het verhaal gaat dat toen God de aarde schiep, hij één land overhad, dat hij dan maar tussen Rusland en Duitsland plaatste. Vervolgens keek Hij wat er ging gebeuren. Nou, dat was dus oorlog, oorlog en nog eens oorlog.

De voortdurende bezetting van het land is de voornaamste reden waarom de Polen zo mobiel zijn; ze hebben er geen moeite mee om de grens over te gaan. De historische omstandigheden hebben hen geleerd

van niets iets te maken. Ze zijn ongelooflijk creatief en kunnen heel goed improviseren. Waar de Nederlander stopt, daar start de Pool.

KNELPUNTEN

Maar hier begint het eerste knelpunt zich te manifesteren. In een gestandaardiseerde werkomgeving als de Nederlandse, is improvisatie niet altijd gewenst. Eigen creativiteit voldoet immers niet altijd aan de eisen en normen van wet en opdrachtgever!

Nog een knelpunt: Polen zijn sterk op de korte termijn gericht. Onderhoud van het gereedschap of machines vinden ze vaak eigenlijk niet nodig of te duur, en daarom gaan ze door zolang het nog doet.

www.estenter.nl

BE AWARE OF MONDAY

Polen zijn echter ook stoere kerels: allerlei veiligheidsvoorschriften vinden ze vaak niet zo nodig, die worden beschouwd als voor 'watjes'. Daarnaast zijn het enorm harde werkers. Een werkdag van acht uur is eigenlijk veel te kort voor ze, laat staan een werkweek van vijf dagen. Dit kan soms tot hele gevaarlijke situaties leiden. Het is zeker geen uitzondering dat op vrijdag na werktijd men in een busje stapt en in één ruk doorrijdt tot de Poolse thuisbasis. Het weekend wordt vervolgens gevuld met veel feesten temidden van vrienden en familie, wat nogal eens doorgaat tot in de late uurtjes. Uiteindelijk beginnen zij aan het einde van de zondag weer met de terugreis. Weer aan één stuk doorkarren, om ergens midden in de nacht in Nederland aan te komen. Het moge duidelijk zijn dat als er ergens op een bouwplek een ongeluk gebeurt waar Polen bij betrokken zijn, dit op maandag zal zijn!

WEINIG ASSERTIVITEIT

Een groot probleem is dat fouten maken of iets vragen voor veel Polen verlies van de reputatie betekent. Mocht

een Pool iets niet weten, dan zal hij tot het uiterste gaan om zelf achter de oplossing te komen, maar vragen zal hij het nooit. Voor Nederlandse bedrijven betekent dit dat het werk van de Polen gecontroleerd moet worden. Overigens is controle voor de Polen, in tegenstelling tot wat in Nederland geldt, geen vies woord. Sterker nog: je bent een naïeve baas als je niet controleert.

De beste baas voor de Poolse bouwvakker is een Poolse meewerkend voorman, die tussen de Nederlandse en Poolse cultuur in staat. Het moet echter wel iemand zijn waar ze respect voor hebben en die dus gezag heeft, anders komen ze op maandag helemaal niet opdagen!

Een Pool zal verder minder vaak 'nee' of 'ik snap het niet' zeggen, ook al heeft hij geen flauw begrip van wat hij moet doen. In die zin is het goed om essentiële instructies te vertalen in het Pools. Een Pool is bijvoorbeeld te trots om te vragen hoe een betonmolen werkt, dus als dit slechts summier ergens – alleen in Nederlands en Engels – staat aangegeven, stijgt de kans op fouten aanmerkelijk.

TOOLKIT

Samengevat: een Poolse voorman, geen steigerwerk op maandag, controleren en vertalen, is dat de oplossing? Walentynowicz: 'Nee, dit soort zaken helpen wel maar het gaat er veel meer om een platform te creëren waar Nederlanders en Polen elkaar kunnen vinden. Wij geven dan ook een soort werkplekinburgering voor de Polen en een bijbehorende toolkit voor de Nederlanders. Niet alleen met de bedoeling om elkaar beter te kunnen vertrouwen, maar gewoon om meer rendement uit de groep te halen. Nederlandse managers hebben er baat bij en je ziet dat het draagvlak bij de Polen sterk toeneemt.'

Een simpel voorbeeld. De docenten van EstEnter leggen de Poolse cursisten uit dat het feit dat hun Nederlandse collega's een helm dragen niet betekent dat ze 'watjes' zijn, maar dat de Nederlandse wet dit verplicht, en dat deze wet er uiteindelijk ook voor hun belang is. Zoals gezegd: Polen kunnen, als ze op de juiste manier gemotiveerd zijn en erin geloven, uitstekende resultaten bereiken. Echter, als de cohesie doorbroken wordt, slaat de balans in één keer de andere kant uit en is men geneigd de zaak te saboteren.

Zo onverwachts als dit gesprek verloopt (van Polen in Nederland naar Nederlanders in Polen) zo is ook de levensloop van Pawel Walentynowicz.

Hij werd geboren in 1976 in Polen. 'Ik kon kiezen tussen twee taalstudies, Nederlands of Duits en ik wilde geen Duits studeren. In 1997 trad ik in Polen op voor jullie koningin en dezelfde dag vertrok ik naar Nederland. Dankzij een Brabants gezin ben ik in Tilburg afgestudeerd in de organisatiewetenschappen. Omdat ik geen werkvergunning kreeg, ben ik in Amsterdam mijn eigen bedrijf gestart. Momenteel woon ik Brussel omdat mijn partner voor de Europese instellingen werkt. Daar word ook ik met argusogen bekeken omdat men denkt dat ik Hollander ben... Ik moet wel zeggen: hoe langer ik weg ben uit Nederland, hoe meer ik jullie open cultuur mis!

TERUG

Walentynowicz: 'Over weggaan gesproken. Over vijf jaar zullen de meeste Polen wel weer terug zijn in Polen...'

Wat bedoel je, vraag ik verbaasd en geschrokken. Alsof hij niks bijzonders heeft gezegd, gaat Walentynowicz verder: 'Ze noemen het de war for talent. In 2050 zal er in heel Europa een tekort zijn van 55 miljoen werknemers. De tekorten die we nu kennen zijn niets vergeleken met wat er nog gaat komen. Er zal dus op allerlei manieren geconcurrereerd gaan worden om de schaarse arbeidskrachten te lokken. Concurrentie tussen industrietakken, landen en zelfs werelddelen.

Je ziet het nu al. Het salaris van een bouwvakker is het snelstgroeiende salaris in heel Polen. Afgelopen jaar is het salaris bijna verdubbeld! Dus nog even en dan zitten ze op praktisch vergelijkbaar economisch niveau met Nederland. Andere nationaliteiten uit lage-lonenlanden zullen de Polen in Nederland aflossen; uiteindelijk moeten de Nederlandse bouwbedrijven misschien wel mensen uit andere werelddelen halen. Dus, leer eigen Poolse collega's te waarderen want voor je het weet zijn ze weg en je moet weer opnieuw beginnen. Behandel hen op hetzelfde niveau: rechtvaardig en serieus.'

Kunnen we niets doen om ze wat langer vast te houden, net nu we aan hen gewend zijn geraakt? Walentynowicz: 'Lastig, Nederland heeft al een beetje de boot gemist door de grenzen zo lang dicht te houden. Groot-Brittannië heeft daarom een gigantische voor-sprong op Nederland: daar bestaan al echte Poolse wijken en zelfs steden. Het enige voordeel dat Nederland heeft is het imago en de afstand. De Nederlandse bouwwereld staat goed aangeschreven in Polen en de korte reisafstand is absoluut een pre!'

NAAR POLEN

Deze onverwachtse wending van het gesprek wordt nog versterkt als Walentynowicz begint over zijn laatste activiteit: 'Nederlanders naar Polen brengen'.

In Polen zijn veel zelfstandige bouwbedrijven te koop. Dan praat je over 250 werknemers of meer, dus het gaat om redelijke bedrijven. De eigenaars zijn 55+ en willen nog even goed van het leven gaan genieten. Walentynowicz: 'Wij begeleiden Nederlandse bouwbedrijven op dit overnamepad en proberen de deal rond te krijgen. De bouw is een booming markt in Polen. Met bijna 39 miljoen inwoners zijn we bezig aan een inhaalslag die zijn weerga niet kent. In 2012 vindt in Polen het EK Voetbal plaats; men moet de hele infrastructuur nog aanleggen. Geld is geen probleem, 80% komt uit Brussel.'